



คู่มือประเมินความเสี่ยงการทุจริต



องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

<https://www.ladyailocal.go.th>

โทรศัพท์ 044-816105

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุ ต่างๆ ที่ ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสนอ การป้องกันการทุจริต คือ การ แก้ปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนงของ ทุก องค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล การน าเครื่องมือประเมินความเสี่ยง การทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันใน ระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การ ทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาส ที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหาก เกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่า องค์กรที่ไม่มี การน าเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการ ทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่ การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด องค์กรการบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาท ในการ ขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการ ทุจริตจะ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ที่กำหนดให้ทุกส่วน ราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการ บริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ ฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการ ทุจริตประพฤติ มิชอบได้ องค์กรบริหาร ส่วนตำบลขนาดใหญ่ จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้ หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิด การทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกัน การทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่
มกราคม 2565

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	1
การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	1
กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	1
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	2
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	2
ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	2
วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง	3
การระบุความเสี่ยง	3
ระดับความเสี่ยง	3
การประเมินการควบคุมความเสี่ยง	3
การติดตามประเมินผล	4
แผนบริหารความเสี่ยง	5

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

1. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร ได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุม ภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้าน การทุจริต ให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือ ประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหาก เกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระ งานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็น มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของ การเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการ รับรู้ และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง(ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็น ลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

3. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของ การควบคุมภายในองค์กร ตามมาตรฐาน COSO 2013(Committee of Sponsoring Organizations 2013) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่ม ออก ประกาศใช้เมื่อปี 1992 สำหรับมาตรฐาน COSO 2013 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม(Control Environment)

- หลักการที่ 1 องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ 2 คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ 3 คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ 4 องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ 5 องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment)

- หลักการที่ 6 กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ 7 ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ 8 พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ 9 ระบุและประเมินความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการควบคุม(Control Activities)

หลักการที่ 10 ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ 11 พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ 12 ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร(Information and Communication)

หลักการที่ 13 องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ 14 มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ 15 มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 5 กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล(Monitoring Activities)

หลักการที่ 16 ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ 17 ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ ควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization

5. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ จะแบ่งความเสี่ยงออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

5.1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

5.2 ความเสี่ยงการการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ Opportunity

5.3 ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากร

ภาครัฐ

6. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี 9 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การระบุความเสี่ยง

6.2 การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

6.3 เมทริกส์ระดับความเสี่ยง

6.4 การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

6.5 แผนบริหารความเสี่ยง

6.6 การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

6.7 จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

6.8 การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง

6.9 การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์ที่โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความ จำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการ ดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ ที่มีประสิทธิภาพ

1. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) มี 3 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- 1.2 ความเสี่ยงการการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- 1.3 ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

2. ระดับความเสี่ยง

2.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ 3 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ 2 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตที่ไม่สูงมาก

ระดับ 1 หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

2.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ 3 หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับที่รุนแรง

ระดับ 2 หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับไม่รุนแรง

ระดับ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

3. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

ระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ดี: จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้: จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

4. การติดตามประเมินผล

ให้ผู้รับผิดชอบของแต่ละสำนัก/กองที่เกี่ยวข้อง รายงานผลการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ให้ผู้บริหารทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หรือทุก 6 เดือน ของแต่ละปีงบประมาณ

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565
องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

ความเสี่ยง	กระบวนการ	รูปแบบ พฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับโอกาส เกิดการทุจริต	ระดับ ผลกระทบ	ระดับความ จำเป็นใน การเฝ้าระวัง	มาตรการป้องกันการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	กำหนด แล้วเสร็จ	ผู้รับ ผิดชอบ	การติดตาม ประเมินผล
1.ด้านความโปร่งใส ของการใช้จ่าย งบประมาณและการ บริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ	การใช้รถ ราชการที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ งานราชการ	1.ใช้ในงานศพ 2.ใช้ในงานแต่งงาน 3.ใช้ในงานบวช 4.ใช้ในงานขึ้นบ้านใหม่ 5.ใช้ในธุระส่วนตัวของ เจ้าหน้าที่ หรือญาติที่ น้อง 6.ใช้ไปซื้อของหลังการ ประชุม 7.ใช้รับส่งผู้ป่วย	ปานกลาง	ปานกลาง	1	1.จัดประชุมทำความเข้าใจ หรือจัดทำคู่มือการใช้รถ เพื่อป้องกันความเสี่ยง เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 2.จัดทำประกาศและแจ้ง เวียนประชาสัมพันธ์ขอ ความร่วมมือผ่านสื่อของ หน่วยงาน	จำนวน เรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการใช้รถ ราชการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	สำนักปลัด เป็น หน่วยงาน รับผิดชอบ	รายงานผล การติดตาม แผนการ บริหารความ เสี่ยงทุก 6 เดือน
2.การบริหารงาน บุคคล	มีการรับบุคคล ที่เป็นเครือ ญาติหรือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับ พนักงาน เจ้าหน้าที่	1.รับบุคคลโดยไม่มีกร ประกาศรับสมัคร 2.รับบุคคลที่เป็นเครือ ญาติ 3.รับบุคคลโดยไม่มี ตรวจสอบคุณสมบัติ	ปานกลาง	ปานกลาง	1	มีการประกาศรับสมัครและ ดำเนินการคัดเลือกอย่าง โปร่งใสและตรวจสอบได้	จำนวน เรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการรับ บุคคลเข้า ปฏิบัติ งาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	สำนักปลัด เป็น หน่วยงาน รับผิดชอบ	รายงานผล การติดตาม แผนการ บริหารความ เสี่ยงทุก 6 เดือน
หน่วยงานผู้รับผิดชอบประเมินความเสี่ยง : สำนักปลัด อบต.ลาดใหญ่										
ชื่อผู้รายงาน: นางอมรพรรณ จำพันธุ์ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด										

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565
องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

ความเสี่ยง	กระบวนการ	รูปแบบ พฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับโอกาส เกิดการทุจริต	ระดับ ผลกระทบ	ระดับความ จำเป็นใน การเฝ้าระวัง	มาตรการป้องกันการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	กำหนด แล้วเสร็จ	ผู้รับ รับผิดชอบ	การติดตาม ประเมินผล
1.ด้านความโปร่งใส ของการใช้จ่าย งบประมาณและการ บริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ	การใช้รถ ราชการที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ งานราชการ	1.ใช้ในงานศพ 2.ใช้ในงานแต่งงาน 3.ใช้ในงานบวช 4.ใช้ในงานขึ้นบ้านใหม่ 5.ใช้ในธุระส่วนตัวของ เจ้าหน้าที่ หรือญาติที่ น้อง 6.ใช้ไปซื้อของหลังการ ประชุม 7.ใช้รับส่งผู้ป่วย	ปานกลาง	ปานกลาง	1	1.จัดประชุมทำความเข้าใจ หรือจัดทำคู่มือการใช้รถ เพื่อป้องกันความเสี่ยง เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 2.จัดทำประกาศและแจ้ง เวียนประชาสัมพันธ์ขอ ความร่วมมือผ่านสื่อของ หน่วยงาน	จำนวน เรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการ ใช้รถ ราชการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	สำนักปลัด เป็น หน่วยงาน รับผิดชอบ	รายงานผล การติดตาม แผนการ บริหารความ เสี่ยงทุก 6 เดือน
2.การบริหารงาน บุคคล	มีการรับบุคคล ที่เป็นเครือ ญาติหรือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับ พนักงาน เจ้าหน้าที่	1.รับบุคคลโดยไม่มีกร ประกาศรับสมัคร 2.รับบุคคลที่เป็นเครือ ญาติ 3.รับบุคคลโดยไม่มี ตรวจสอบคุณสมบัติ	ปานกลาง	ปานกลาง	1	มีการประกาศรับสมัครและ ดำเนินการคัดเลือกอย่าง โปร่งใสและตรวจสอบได้	จำนวน เรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการ รับ บุคคลเข้า ปฏิบัติ งาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	สำนักปลัด เป็น หน่วยงาน รับผิดชอบ	รายงานผล การติดตาม แผนการ บริหารความ เสี่ยงทุก 6 เดือน
หน่วยงานผู้รับผิดชอบประเมินความเสี่ยง : สำนักปลัด อบต.ลาดใหญ่										
ชื่อผู้รายงาน: นางอมรพรรณ จำพันธุ์ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด										

